

Obchodní rejstřík a dobrá víra

Předpoklad, že je-li určitá skutečnost zapsána v obchodním rejstříku, zakládá tento zápis dobrou víru všech osob, které jednají v souladu se zapsanou skutečností, neplatí bezvýhradně. Dojde-li ke zpochybnění „dobré víry“, musí soud posuzovat, zda účastníci jednali či nejednali v důvěře v zápis do obchodního rejstříku. Důkazní břemeno o nedostatku dobré víry pak nese osoba, která se nedostatku dobré víry dovolává, tj. osoba, jejíž zápis v obchodním rejstříku je (případně) ohledně toho kterého údaje nesprávný (chybný).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2651/2009, ze dne 5.1.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce DRUŽSTVA S., se sídlem ve S., zastoupeného JUDr. J. R., advokátem, se sídlem v K., proti žalovaným 1) Ing. P. P., a 2) A. P., oběma zastoupeným JUDr. P. S., advokátem, se sídlem v O., za účasti vedlejší účastnice na straně žalovaných A. J., a. s., se sídlem v J., zastoupené JUDr. J. B., advokátem, se sídlem v O., o určení vlastnického práva, vedené u Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 12 C 122/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. prosince 2008, č. j. 12 Co 466/2008 - 167, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. prosince 2008, č. j. 12 Co 466/2008 - 167 a rozsudek Okresního soudu v Přerově ze dne 2. června 2008, č. j. 12 C 122/2007 - 116 se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek Okresního soudu v Přerově ze dne 2. června 2008, č. j. 12 C 122/2007 - 116, kterým tento soud zamítl žalobu, aby bylo určeno, že žalobce je výlučným vlastníkem ve výroku označených nemovitostí (dále jen „nemovitosti“).

V odůvodnění rozsudku odvolací soud přitakal správnosti skutkových zjištění soudu prvního stupně, dle nichž jsou jako vlastníci nemovitostí v katastru nemovitostí zapsáni oba žalovaní, každý k ideální jedné polovině. Vlastnictví přešlo na žalované na základě darovací smlouvy ze dne 14. dubna 2006, kterou jim nemovitosti darovala A. B., matka druhé žalované a tchýně prvního žalovaného. A. B. se stala vlastnící nemovitostí na základě dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 uzavřené se žalobcem jako původním vlastníkem nemovitostí. A. B. měla vůči žalobci nárok na vypořádací podíl ve výši 2,376.917,- Kč, z titulu vypořádacích podílů, které měli vůči žalobci M. L. ve výši 701.362,- Kč, A. H. ve výši 204.744,- Kč, K. S. ve výši 480.101,- Kč a A. L. ve výši 981.710,- Kč a které na A. B. postoupili na základě smluv o postoupení pohledávek.

Odvolací soud rovněž přitakal správnosti závěru soudu prvního stupně o existenci naléhavého právního zájmu na požadovaném určení ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) s tím, že bez takového určení by bylo právo žalobce ohroženo, nebo by se stalo nejistým, když není zapsán v katastru nemovitostí.

K námitce žalobce, že se soud prvního stupně nezabýval tím, zda jednotliví postupitelé měli nároky, které postupovali A. B., odvolací soud uzavřel, že tuto skutečnost žalobce před soudem prvního stupně přesto, že byl řádně poučen podle § 119a o. s. ř., nenamítal, namítl ji až v odvolacím řízení, proto k ní nelze - v souladu s principem neúplné apelace - v odvolacím řízení přihlídnout.

Odvolací soud konstatoval, že žalobce v řízení tvrdil, že je vlastníkem nemovitostí a prokazoval, že dohoda o jejich vydání ze dne 23. ledna 2006 a následná darovací smlouva ze dne 14. dubna 2006 jsou absolutně neplatnými právními úkony s ohledem na neplatnost smluv o postoupení pohledávek, které A. B. uzavřela s M. L., A. H., K. S. a A. L.. Žalobce rovněž tvrdil, že dohoda o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 je neplatná i „z důvodu osob jednajících za žalobce“ a dále je také neplatná dohoda o ukončení členství ze dne 13. prosince 2005, uzavřená s A. L..

Pokud žalobce tvrdil, že dohodu o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 podepsali první žalovaný a F.F. poté, co jejich funkce v představenstvu zanikla ze zákona, nemá tato skutečnost podle odvolacího soudu vliv na platnost právního úkonu. Odvolací soud vzal za prokázané, že první žalovaný jako předseda představenstva a F. F. jako člen představenstva byli zvoleni členskou schůzí do funkce dne 25. května 2000 a v obchodním rejstříku jsou pak jako předseda představenstva a člen představenstva zapsáni od 25. dubna 2002 do 14. února 2006. Dohoda o vydání nemovitostí byla podepsána prvním žalovaným a F. F. dne 23. ledna 2006, tedy ještě v době, kdy první žalovaný a F. F. byli zapsáni v obchodním rejstříku. Ačkoli tedy jejich pětileté funkční období skončilo v souladu se stanovami dne 25. května 2005, nelze podle soudu prvního stupně s ohledem na ustanovení § 29 odst. 1 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) namítat neplatnost této dohody vůči osobám, které jednájí v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, tedy ve vztahu k A. B., neboť byla uzavřena v době, kdy byli ještě jako členové představenstva v obchodním rejstříku zapsáni.

Namítal-li žalobce v odvolání, že u postupitelky A.H. toto odůvodnění nemůže obstát, neboť tato byla až do uzavření dohody o ukončení členství dne 27. prosince 2005 členkou družstva a jako členka byla seznámena se stanovami družstva a konkrétním ujednáním o délce funkčního období členů představenstva, nelze dle mínění odvolacího soudu tuto námitku akceptovat, když i ve vztahu k ní a ostatním postupitelům je nutno shodně s okresním soudem aplikovat ustanovení § 29 odst. 1 obch. zák., neboť tyto osoby jednaly v důvěře v zápis v obchodním rejstříku.

Ohledně žalobcem tvrzeného důvodu neplatnosti dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006, spočívajícím v tom, že rozhodování o významných majetkových dispozicích patří podle článku XVI odst. 3 písm. h) stanov do dispozice členské schůze, přitakal odvolací soud závěru soudu prvního stupně, dle něhož si členská schůze žalobce vyhradila rozhodování o jiných významných majetkových dispozicích, přičemž zákon ani stanovy nekonkretizují, co přesně jiné významné majetkové dispozice představují. Ustanovení § 243 odst. 1 obch. zák. „hovoří“ ohledně působnosti členské schůze u majetkových dispozic s nemovitostmi pouze o nemovitostech, ve kterých jsou byty (o což v daném případě nejde), nebo jiné významné majetkové dispozice postavené na roveň převodu podniku nebo jeho části podle § 67a obch. zák. Dohoda o vydání nemovitostí v ceně, která se dle předložených znaleckých posudků pohybuje okolo 1,950.000,- Kč, není dle mínění soudu prvního stupně postavena na roveň takto zákonem stanovených dispozic vyhrazených členské schůzi. Nadto dohodu o vydání nemovitostí za tzv. „jinou významnou majetkovou dispozici“ nelze dle odvolacího soudu považovat, a to i s ohledem na skutečnosti, že o vypořádání majetkových nároků všech oprávněných osob rozhodovalo vždy představenstvo, což ani žalobce nerozporoval.

K dalšímu žalobcem tvrzenému důvodu absolutní neplatnosti dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006, kterým měla být skutečnost, že dohoda o ukončení členství ze dne 13. prosince 2005 uzavřená mezi žalobcem a A.L. je neplatná, neboť byla podepsána za družstvo „pouze jednou osobou“, odvolací soud uvedl, že žalobce v řízení předložil kopii dohody o ukončení členství ze dne 13. prosince 2005, kterou uzavřel s A. L.. Na této dohodě jsou u razítka družstva S. dva podpisy, z nichž jeden je prvního žalovaného a druhý F. F. (jak bylo prokázano jeho svědeckou výpovědí). Pokud žalobce disponuje tou samou dohodou s jedním podpisem, pak soud prvního stupně uzavřel, že první žalovaný ve své účastnické výpovědi vysvětlil, že dohodu nejprve podepsal on a následně ji vezl od A. L. k podpisu dalším členům představenstva. A takto se tedy v dokumentech žalobce dohoda s jedním podpisem vyskytnout mohla. Dle mínění soudu prvního stupně to nic nemění na faktu, že dohoda

byla podepsána dvěma členy představenstva, a je tedy dohodou platnou při dodržení písemné formy v souladu s ustanovením § 231 odst. 1 obch. zák.

Neplatnost dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 pro rozpor s dobrými mravy odvolací soud rovněž neshledal. Všichni postupitelé byli v řízení vyslechnuti jako svědci a uvedli, že s dohodou o postoupení pohledávek jednoznačně souhlasili a byli spokojeni s majetkovým vypořádáním, které se jim na základě těchto dohod dostalo.

A konečně k žalobcem tvrzené neexistenci vůle A. B. nabýt předmětné nemovitosti a otázce, jakým způsobem za ni první žalovaný jednal, odvolací soud uzavřel, že ona sama „v podstatě nevěděla, že kupuje pohledávky a v jaké výši, o konkrétním způsobu investování peněz neměla povědomost, avšak prvnímu žalovanému k tomu dala plnou moc, což nezpůsobuje následný rozpor dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 s dobrými mravy“.

Žalobci se tak nepodařilo tvrzené důvody absolutní neplatnosti dohody o vydání věcí ze dne 23. ledna 2006 a následné darovací smlouvy ze dne 14. dubna 2006 prokázat a není tedy důvodná ani jeho žaloba na určení vlastnického práva k předmětným nemovitostem, uzavřel odvolací soud.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.; namítá, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, specifikuje tedy dovolací důvod, jenž je podřaditelný pod § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Nesprávné právní posouzení dovolatel spatřuje v závěru soudu o tom, že nebylo prokázáno, že oprávněné osob měly nároky, které převedly. Má za to, že jejich nároky by bylo možné prokázat pouze z transformačního projektu žalobce, který však žalovaný jako předchozí předseda družstva při předávání listin nepředal. Pokud nárok oprávněné osoby, uvedený ať již v dohodě o ukončení členství, v dohodě o vypořádání s družstvem nebo ve smlouvě o postoupení pohledávek nebyl z transformačního projektu spolehlivě ověřen, pak ani soud nemůže takový tvrzený nárok v dalším řízení bez dalšího prokázání jeho správnosti přiznat.

Dovolatel dále namítá, že dohoda o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 byla významnou majetkovou dispozicí, která měla být, stejně jako jiné obdobné významné záležitosti, předmětem jednání a rozhodování členské schůze.

Dovolatel obsáhle argumentuje ve prospěch své námítky nedostatku vůle na straně A. B.. Akcentuje, že tato neměla nikdy žádnou vůli získat vypořádací podíly od oprávněných osob a současně získat konkrétní nemovitost v Hranicích. Dovolatel podrobuje kritice závěr odvolacího soudu, že zde je konkludentní souhlas A. B. s jednáním prvního žalovaného. A. B. musela mít vlastní vůli učinit tyto úkony ještě dříve, než je navenek projevila. „Tento nedostatek vůle v době, kdy úkony činila nelze nahradit tzv. dodatečným konkludentním jednáním, kteréžto má význam pro příp. nekonání a nikoli jako forma právního úkonu tam, kde již byla formálně vyjádřena.“

Pro otázku posouzení okolností, za kterých A. B. činila výše uvedené úkony, resp. které za ni činil první žalovaný, má dovolatel za podstatné skutečnosti, které vypověděl její manžel. Z jeho svědecké výpovědi je prokázáno, že ani on o uzavírání smluv o postoupení pohledávek ani o dohodě o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006 a ani o darovací smlouvě ze dne 14. dubna 2006 ničeho nevěděl, přičemž na úhradu pohledávek měla A. B. použít společné úspory náležející do společného jmění manželů. Její manžel tak potvrdil, že nikdy nevlastnili žádné nemovitosti, že nikdy nepobírali žádný nájem z pronájmu nemovitostí, že nikdy neměli u banky žádný účet, když veškeré peníze měli údajně doma v hotovosti (1 - 1,3 mil. Kč). Pokud A. B. získala do svého (výlučného) vlastnictví halu sušičky BS6 s pozemky, pak v katastru nemovitostí nebyl manžel z titulu SJM zapsán. Manžel rovněž nebyl

účastníkem převodu - darovací smlouvy ze dne 14. dubna 2006.

Dovolatel s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. září 2001, sp. zn. 21 Cdo 2999/2000 namítá, že judikaturou je již ustálen názor, že pomocí samotného výkladu projevu vůle nelze „nahrazovat“ nebo „doplňovat“ vůli, kterou jednající účastník v rozhodné době neměl. Proto uzavírá, že ohledně dohod o postoupení pohledávek uzavřených s A. L., K. S., M. L. a A. H., dohody o vydání nemovitostí ze dne 23. ledna 2006, darovací smlouvy ze dne 14. dubna 2006, se jedná o neurčitý projev vůle a neplatný právní úkon.

První a druhá žalovaní ve vyjádření k dovolání mají napadená rozhodnutí soudů obou stupňů za správná a navrhují, aby dovolání bylo zamítnuto.

Vedlejší účastnice se ve vyjádření k dovolání ztotožňuje s napadenými rozhodnutími a navrhuje, aby dovolání bylo zamítnuto.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam jde zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Odvolací soud založil napadené rozhodnutí mimo jiné na závěru, že i když pětileté funkční období osob, které podepsaly dohody o ukončení členství s postupiteli a dohodu o vydání nemovitostí skončilo v souladu se stanovami dne 25. května 2005, nelze s ohledem na ustanovení § 29 odst. 1 obch. zák. namítat jejich neplatnost vůči osobám, které jednájí v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, neboť dohody byly uzavřeny v době, kdy byli ještě jako členové představenstva v obchodním rejstříku zapsány.

Posouzení toho, zda zápis v obchodním rejstříku je sám o sobě postačující k závěru o dobré víře třetích osob, považuje dovolací soud za otázku zásadního právního významu.

Konkrétně ve vztahu k postupitelce A.H. odvolací soud uvedl, že tvrzení, že nebyla v dobré víře proto, že byla až do uzavření dohody o ukončení členství dne 27. prosince 2005 členkou družstva a jako členka byla seznámena se stanovami družstva a konkrétním ujednáním o délce funkčního období členů představenstva, nemůže obstát, „když i ve vztahu k ní a ostatním postupitelům je nutno shodně s okresním soudem aplikovat ustanovení § 29 odst. 1 obch. zák., když tyto osoby jednaly v důvěře v zápis v obchodním rejstříku.“

Tento závěr odvolacího soudu nelze akceptovat. Vychází totiž z nesprávného předpokladu, že je-li určitá skutečnost zapsána v obchodním rejstříku, zakládá tento zápis automaticky bez dalšího dobrou víru všech osob, které jednájí v souladu se zapsanou skutečností.

V ustanovení § 29 odst. 1 obch. zák. se určuje, že „proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti.“ Z uvedeného plyne, že se měl odvolací soud zabývat tím, zda účastníci napadaných dohod jednali či nejednali v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, tj. tím, zda mohli být oprávněně

přesvědčení o tom, že osoby, které byly zapsány v obchodním rejstříku jako členové představenstva, členy představenstva skutečně byly. Přitom, jak již Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku uveřejněném pod číslem 36/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, od kterého nemá důvodu se odchýlit ani v projednávané věci, z negativní stránky principu materiální publicity vyplývá, že důkazní břemeno o nedostatku dobré víry nese osoba, která se nedostatku dobré víry dovolává, tj. osoba, jejíž zápis v obchodním rejstříku je (případně) ohledně toho kterého údaje nesprávný (chybný). V projednávané věci je takovou osobou žalobkyně.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první o. s. ř.), aniž se zabýval dalšími námitkami dovolatelky.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)